

A HADTÁPGAZDÁLKODÁS ELEMZÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE

Jeney Géza¹

Csupán néhány gondolatot szeretnék hozzáfűzni a **hadtápgazdálkodás elemzése és ellenőrzése problémaköréhez kapcsolódva**, de nem kifejezetten ezeket boncolgatva. Ezen túlmenően is, elsősorban nem a gyakorlatban megmutató hiányosságokra és nehézségekre kívánok reflektálni, hiszen a jelenlévő gyakorlati szakemberek mindezekkel sokkal inkább tisztában vannak, mint én.

Mondanivalóm inkább elméleti megközelítésű és a *"jövőkép"* formálásához (kialkításához) kíván hozzájárulni.

Úgy gondolom, hogy az nem képezheti vita tárgyát, hogy a **gazdasági elemzés** - és persze az ellenőrzés - **minősége** komoly minősítő tényezője a gazdálkodás színvonalának, de a gazdaságirányítás minőségének is, bárhol történjen is a vizsgált gazdálkodási tevékenység.

Vagyis nagyon egyszerűen fogalmazva, **és most már csak az elemzésnél maradva:**

- ahol a gazdasági elemzés **fontos szerepet** kap a gazdaságirányítás eszköztárában, ott a gazdálkodást **kézben akarják tartani, eredményesebbé kívánják tenni**, hiszen az elemzés pontosan ennek az egyik fő eszköze. Lásd pl: a polgári gazdasági élet elemző közgazdászok foglalkoztatása iránt megnövekedett igényeit, vagy pl: a *"saját zsebre dolgozó"* egyéni vállalkozót, aki a nap befejeztével nem mulasztja el számbavenni a bevételt és mérlegelni azt, hogy mit kellene *"holnap vagy holnapután"* megtennie ahhoz, hogy a bevétele mielőbb megsokszorozódjon.

- ugyanakkor azonban ahol az elemzés elmarad, ott vagy **nincs igény** vagy **nincs mód és lehetőség a gazdálkodási folyamatok kézbentartására**.

1 Dr. Jeney Géza alezredes., a ZMKA Hadtáp Tanszék adjunktusa

ra - és akkor hibás a gazdálkodási rendszer - de bármi oka is legyen ennek, mindenképpen a hatékonyság látja kárát mindezeknek.

Személyes tapasztalataim és a csapatgyakorlatokról visszaérkező hallgatónk visszajelzése alapján körvonalazható kép egyértelműen azt tükrözi, hogy **a gazdasági elemzés nem igazán erőssége a hadtápgazdálkodásnak**, de úgy is fogalmazhatnánk, hogy **már nem erőssége a hadtápgazdálkodásnak sem!**

Ezt olyan egyszerű ténnyel igazolhatjuk pl.: hogy a 60-as évek végén kidolgozott **"elemző-értékelő rendszer"** (Csapathadtáp szabályzat I. rész 2. melléklet) egy jottányit sem korszerűsödött, ugyanakkor az általa előírt vagy javasolt mutatók jó része elavult, nem használható, vagy éppen nem használatos a gyakorlatban.

De emellett az is ezt az állítást igazolja, hogy a már hosszú idő óta működő **számítógépes számviteli adatfeldolgozási és információs rendszer sem támogatja az elemző munkát**, pedig egy, az analitikus nyilvántartási folyamatokhoz hozzáillesztett elemző alrendszer a különféle mutatók sokaságát lenne képes prezentálni automatikusan.

A probléma mindkét oldalát vizsgálva tehát azt rögzíthetjük, hogy:

- az arra hivatottak (gazdasági vezetés, a felsőoktatás) **nem korszerűsítették és bővítették** a felhasználásra alkalmas elemzési módszerek és eszközök körét, miközben

- a felhasználásra alkalmasakat **sem használják olyan módon és mértékben**, ahogy arra a gyakorlatban szükség lenne.

Vajon mi lehet mindennek az oka? Úgy gondolom, hogy itt érkeztem el mondanivalóm lényegéhez, hiszen az okok ismeretében lehet csak árnyalt képet alkotnunk a tárgyalt kérdéskorról is.

A lehetséges válaszok mérlegelése után annak a meggyőződésnek kell hangot adnom, hogy a **vizsgált problémahalmaz közös eredőjét** - a csapatszintű ágazati szervezetre nehezedő követelmények sokrétűsége és egyre fokozódó terhei, valamint a gazdálkodási feltételek rohamos ütemű ellehetetlenülése mellett is - **az érdekeltség, mégpedig az egyéni-személyi érdekeltség szinte teljes körű hiánya képezi.**

Valójában tehát **nincs és nem funkcionál olyan mechanizmus**, amely a gazdálkodásban résztvevő felelősöket mind racionálisabb munkavégzésre, ezen keresztül pedig a mind hatékonyabbá váló gazdálkodás megvalósítására ösztönözné.

Emögött az a téves szemlélet húzódik meg, amely nem veszi tudomásul azt a más sokféle módon bizonyított tényt, hogy a gazdálkodást **csak és kizárólag az egyéni érdekelttség működésbe hozásán és fenntartásán keresztül** lehet a hatékonyság útjára terelni és azon tartani.

A gazdálkodást éppen ezért **nem lehet utasításokkal, parancsokkal hatékonyan vezényelni**. Annál is inkább, mert bonyolultsága, áttekinthetlensége, kiterjedtsége, stb. kizárja olyanféle visszajelzési automatizmusok működtetését, amelyek az utasításon alapuló vezetést (kézi vezérlést) lehetővé tennék. Belső, rejtett összefüggéseinek a feltárása gazdasági elemzést igényel, amely újfent csak a gazdálkodás jelzett sajátságaira utal.

Az érdekelttség hiánya érhető tetten tehát, bármelyik aspektusból vizsgáljuk a mai helyzetet.

Nem dolgoznak az elemző-értékelő rendszer korszerűsítésén, **mert a rendszer ezt nem honorálja**, de a rendelkezésére álló eszközöket sem használják fel a csapatszintű gazdálkodók, **mert nem függ tőle a gyakorló szakemberek javadalmazása, előmenetele vagy az egzisztenciája**.

Az érdekelttség pedig a szervezeti működés, valamint a gazdálkodás jelenlegi mechanizmusába is beépíthető lenne, pl: **adott minőségi mutatók megszakítás nélküli teljesítésének illetményemeléshez, jutalékfizetéshez, célprémiumhoz vagy éppen jutalomhoz, előmenetelhez stb. való hozzárendelése** által.

Ám mindezekén túl, éppen a jövő szempontjából kiindulva számot kell vetni azzal, hogy a haderőreform folyamatának még csak az első üteme zárult le, a második ütem végrehajtása pedig ez évben vette kezdetét. Ennek egyik kiemelt feladata a működés jogi kereteinek az újraszabályozása, amely ugyancsak napjainkban veszi kezdetét.

Világos tehát, hogy most igazán adottnak tekinthetők a lehetőségek ahhoz, hogy egy olyan szervezeti - működési rend kerüljön fokról - fokra haladva kialakításra, *amelyben*:

profi módon megszervezett, másféle terhekkel nem terhelt gazdálkodó szervezetek kerülnek létrehozásra - **amelyek az érdekeltséget és a szakértelmet messzemenően érvényre juttatni képes szervezeti - működési mechanizmusba illesztve és a mainál sokkalta magasabb hatékonysággal képesek működtetni a honvédségi erőforrásokat, éppen profi mivotuknál fogva.**

Ennyiben kívántam összefoglalni a bennem felvetődő gondolatokat, melyeknek azt hiszem egy ilyen tudományos értekezleten hangot adhatam.